

Pagal bendrą gyvenimo kokybę Vilnius 2013-2020 m. stabiliai užėmė pirmą vietą. Tarp 5-ių geriausiai įvertintų savivaldybių per visą laikotarpį buvo Klaipėdos bei Kauno miestai, tačiau atskirose srityse didžiuosius miestus pralenkė mažesnės savivaldybės, pavyzdžiui, viešojo infrastruktūra geriausiai išvystyta Neringos ir Birštono savivaldybėse.

Tokius duomenis atskleidžia naujausias savivaldybių gyvenimo kokybės indeksas (GKI), pateikiamas Finansų ministerijos valdomoje svetainėje [Lietuvosfinansai.lt](https://lietuvosfinansai.lt). Pernai lapkritį pirmą kartą viešai pristatytas savivaldybių GKI, kuris šiemet buvo patobulintas naujais rodikliais bei papildytas 2019-2020 m. duomenimis. Numatoma GKI duomenis atnaujinti kasmet.

„Savivaldybių GKI sudarytas siekiant įvertinti socialinius ir ekonominius skirtumus tarp šalies savivaldybių. Tokio išsamaus įrankio, kuris leistų palyginti bet kurią savivaldybę su kitomis panašiomis, apskrities ar tiesiog visomis 60 Lietuvos savivaldybėmis šešiose srityse ir matyti pokyčius, Lietuva iki šiol neturėjo. Tikimės, kad indeksas prisidės prie duomenimis grįstų sprendimų priėmimo viešajame sektoriuje bei atskirties tarp savivaldybių mažinimo. Taip pat manome, kad naudojant GKI rodiklius ir kiti socialiniai partneriai, akademinės institucijos, įstaigos bei organizacijas aktyviau įsitrauks į viešojo valdymo problemų sprendimus“, – teigia projekto [Lietuvosfinansai.lt](https://lietuvosfinansai.lt) vadovė, Finansų ministerijos Valstybės izdo departamento direktorė Rasa Kavolytė.

TOP 5 savivaldybės pagal GKI

GKI sudarytas iš 41 rodiklio 6 srityse: materialinės gyvenimo sąlygos; gyventojų verslumas ir verslo konkurencingumas; sveikatos paslaugos; švietimo paslaugos; demografija, pilietinis ir visuomeninis aktyvumas; viešojo infrastruktūra, gyvenamosios aplinkos kokybė ir saugumas. Naudojantis GKI, galima pamatyti bendrą bei atskirų sričių ir rodiklių kiekvienos savivaldybės įvertinimą, palyginti ją su kitomis savivaldybėmis bei pamatyti pokyčius 2013-2020 m.

2020 m. pirmoje GKI vietoje buvo Vilniaus m. savivaldybė su 0,871 siekiančiu indeksu, kai šalies vidurkis buvo 0,55. Antroje vietoje – Kauno m. savivaldybė (0,718), trečioje – Klaipėdos m. (0,692), ketvirtoje – Neringos (0,691), penktoje – Kauno r. savivaldybė (0,674). Iš šių 5-ių savivaldybių labiausiai GKI 2013-2020 m. padidėjo Kauno r. savivaldybėje (61 proc.), mažiausiai – Vilniaus m. savivaldybėje (37 proc.). Tam tikrais metais nuo 2013-ųjų tarp TOP 5 savivaldybių buvo patekusios ir Palangos miesto bei Elektrėnų savivaldybės.

Nors Vilniaus miestas bendrai GKI pirmauja 2013-2020 m., tačiau vertinant atskiras sritis

arba rodiklius jis ne visur užėmė aukščiausią vietą. Pavyzdžiui, sveikatos paslaugų srityje 2020 m. lyderiavo Kauno m., Šiaulių m. ir Panevėžio m. savivaldybės, o Vilniaus m. savivaldybė užėmė tik 7-ą indekso poziciją. Analogiškai aukštesnė švietimo paslaugų indekso reikšmė buvo nustatyta Kauno m., Kėdainių raj. ir Pakruojo r. savivaldybėse, o Vilniaus m. savivaldybė buvo 5-oje vietoje. Žemiausia – 10 pozicija – Vilniaus m. savivaldybei buvo nustatyta vertinant viešąją infrastruktūrą. Šioje srityje 2020 m. pirmavo Neringos, Birštono ir Druskininkų savivaldybės.

Vertinant atskirus rodiklius, pavyzdžiui, nusikaltimų skaičių, tarp TOP 5 2020 m. savivaldybių geriausia situacija Kauno r. savivaldybėje (1336 nusikaltimai, tenkantys 100 tūkst. gyventojų), daugiausia nusikaltimų užfiksuota Kauno m. savivaldybėje (1920 nusikaltimai, arba 43 proc. daugiau nei Kauno r. savivaldybėje).

Tarp geriausių pagal bendrą gyvenimo kokybę savivaldybių 2020 m. didžiausias darbo užmokestis atskaičius mokesčius buvo Vilniaus m. ir Kauno m. savivaldybėse – atitinkamai 1035 eurai ir 935 eurai. Tuo tarpu mažiausias darbo užmokestis buvo mokamas Neringos savivaldybėje – 771 euras (26 proc. mažiau nei Vilniuje). Neringoje 2020 m. taip pat buvo mažiausias ir užimtų gyventojų tarp darbingo amžiaus gyventojų procentas (67 proc.), kai tuo tarpu kitose keturiose savivaldybėse užimtumas siekė 80 proc. ir daugiau (Vilniuje – 87 proc.).

Daugiausiai praktikuojančių sveikatos priežiūros specialistų, tenkančių 10 tūkst. savivaldybės gyventojų, tarp TOP 5 savivaldybių buvo Kauno m. savivaldybėje – 287, mažiausiai – Kauno r. savivaldybėje – 27. Paliatyvios pagalbos, globos, slaugos ir palaikomojo gydymo lovų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų, buvo didžiausias Vilniuje – 901, o mažiausias – Neringoje – 10. Aukščiausias mirtingumas nuo neužkrečiamų ligų skaičius 100 tūkst. gyventojų buvo fiksuojamas Klaipėdos m. savivaldybėje – 1298, o žemiausias – Neringoje – 570.

Žemiausią GKI turinčios savivaldybės

Žemiausias GKI rodiklis 2020 m. buvo nustatytas Kalvarijos savivaldybėje (0,38). Tuomet seka Šalčininkų r. (0,44), Lazdijų r. (0,45), Zarasų r. (0,46) ir Ignalinos r. (0,47) savivaldybės. Tarp šių savivaldybių didžiausią pažangą 2013-2020 m. padarė Ignalinos r. (78 proc.), ir Kalvarijos savivaldybės (57 proc.), o mažiausią – Lazdijų r. savivaldybė (45 proc.). Kalvarijos savivaldybės GKI 2013-2020 m. kiekvienais metais išliko žemiausias, tačiau vertinant atskiras sritis to paties pasakyti negalima, pavyzdžiui, demografijos bei pilietinio ir visuomeninio aktyvumo srityje Kalvarijos savivaldybė užima gana aukštą 31 poziciją tarp visų savivaldybių, pagal gyventojų verslumą ir verslo konkurencingumą – 53 vietą, sveikatos

paslaugas – 58 vietą.

Mažiausias darbo užmokestis tarp žemiausią GKI turinčių savivaldybių 2020 m. buvo fiksuojamas Zarasų r. savivaldybėje (666 eurai), o didžiausias – Kalvarijos (707 eurai). 2013-2020 m. sparčiausiai darbo užmokestis augo Šalčininkų r. savivaldybėje (nuo 401 iki 697 eurų), lėčiausiai – Lazdijų (nuo 447 iki 699 eurų).

Kitas pavyzdys – registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis. Tarp žemiausią GKI turinčių savivaldybių 2020 m. šis rodiklis didžiausias buvo Lazdijų r. (19,3), mažiausias – Šalčininkų r. (13,5) savivaldybėse. Vertinant daugiabučių namų renovacijos rezultatus, daugiausiai renovuoto ploto 2020 m. buvo Ignalinos r. (90,1 tūkst. kv. m), o mažiausiai – Kalvarijos r. (2,1 tūkst. kv. m) savivaldybėse.

GKI pokytis 2013-2020 metais

2013-2020 m. labiausiai bendra situacija pagal bendrą gyvenimo kokybę pagerėjo ne didmiesčiuose, o kaimiškose Pakruojo r. (85 proc.), Radviliškio r. (80 proc.), Ignalinos r. (78 proc.) ir Akmenės r. (73 proc.) savivaldybėse. Mažiausias pokytis fiksuojamas Visagino (21 proc.), Kazlų Rūdos (28 proc.), Elektrėnų (34 proc.), Vilniaus m. (37 proc.) ir Mažeikių r. (38 proc.) savivaldybėse.

Analizuojant atskiras indekso sritis 2013-2020 m., matyti, kad kai kuriose savivaldybėse įvyko ženklus gyvenimo kokybės augimas, matuojamas net keliais kartais. Tačiau kai kuriose savivaldybėse, kur gautos indekso sričių neigiamos reikšmės, rodo, kad tose srityse fiksuojamas gyvenimo kokybės prastėjimas, t.y., regresas. Iš visų GKI sričių išsiskiria materialinių gyvenimo sąlygų sritis, kurioje visos savivaldybės 2013-2020 m. pasiekė augimą, kai tuo tarpu kitose likusiose srityse kai kuriose savivaldybėse buvo fiksuojamas regresas.

Materialinės gyvenimo sąlygos 2013-2020 m. sparčiausiai augo kaimiškose savivaldybėse – Vilkaviškio r. (210 proc.), Radviliškio r. (207 proc.), kai mažiausias pokytis fiksuotas Visagino (58 proc.) ir Elektrėnų (66 proc.) savivaldybėse. Gyventojų verslumo ir verslo konkurencingumo srityje indekso reikšmė išaugo daugiau nei keturis kartus Šalčininkų r. (440 proc.), Kalvarijų r. (420 proc.) savivaldybėse, neigiamas pokytis – Visagino (-64 proc.) ir Mažeikių r. (-30 proc.) savivaldybėse.

Sveikatos paslaugų srityje GKI labiausiai padidėjo Kaišiadorių r. (83 proc.), Visagino (63 proc.), mažiausiai – Alytaus m. (7 proc.) savivaldybėse. Neigiamas pokytis fiksuotas Pagėgių (-11 proc.) savivaldybėje. Tuo tarpu švietimo paslaugų srityje didžiausias pokytis pasiektas

kurortinėje Neringos (95 proc.) ir Šilalės r. (87 proc.) savivaldybėse, neigiamas pokytis – Kaišiadorių r. (-19 proc.) ir Šiaulių r. (-13 proc.) savivaldybėse.

Demografijos, pilietinio ir visuomeninio aktyvumo srityje didžiausias indekso augimas fiksuotas Kauno m. (25 proc.) ir Klaipėdos r. (23 proc.) savivaldybėse, neigiamas pokytis – Raseinių r. (-35 proc.) ir Panevėžio m. (-33 proc.) savivaldybėse. Viešoji infrastruktūra, gyvenamosios aplinkos kokybė ir saugumas labiausiai pagerėjo Pagėgių (119 proc.) ir Pakruojo r. (101 proc.) savivaldybėse, neigiamas pokytis – Kaišiadorių r. (-7 proc.) ir Prienų r. (-5 proc.) savivaldybėse.

Analizei: <https://lietuvosfinansai.lt/gki/savivaldybiu-reitingai/>

